

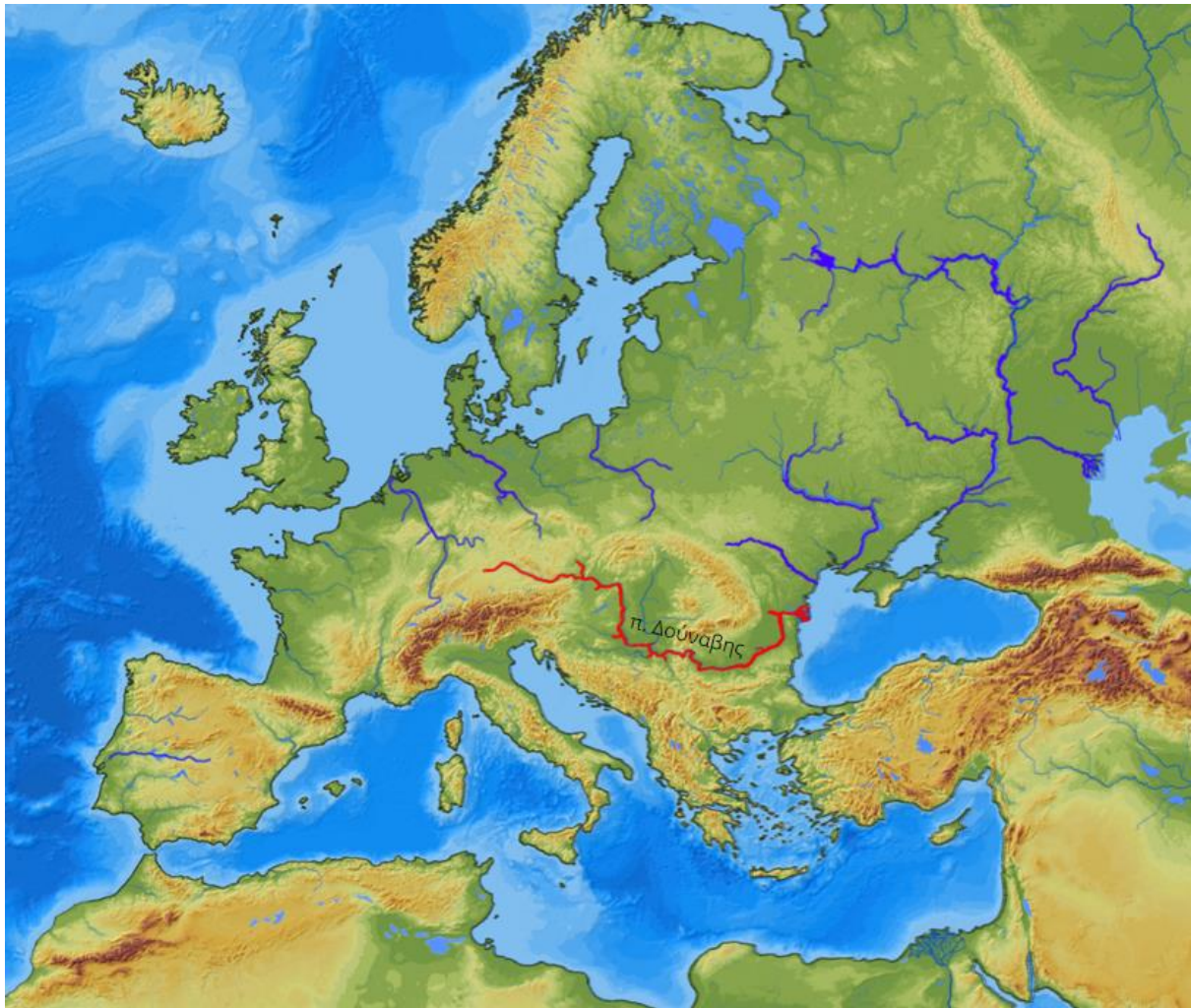
Κεφάλαιο 17 Οι γείτονες του Βυζαντίου

α. Οι Σλάβοι

Οι Σλάβοι ήταν ένας λαός που ζούσε κοντά στο Βυζάντιο. Ήμεναν πάνω από ένα μεγάλο ποτάμι που λεγόταν Δούναβης. Ήταν καλοί γεωργοί και ξυλουργοί. Μπορούσαν να φτιάχνουν βάρκες από ξύλο.

Κάποια στιγμή, ήρθαν οι Άβαροι στην περιοχή τους. Οι Σλάβοι αναγκάστηκαν να φύγουν. Πολλοί πήγαν πιο νότια, στα εδάφη του Βυζαντίου. Μερικοί έκαναν επιθέσεις μαζί με τους Άβάρους σε βυζαντινές πόλεις.

β. Οι Άβαροι

Οι Άβαροι ήταν ένας άλλος λαός που ήρθε από πολύ μακριά. Στην αρχή έμειναν κοντά στα βουνά του Καυκάσου. Μετά πήγαν πιο δυτικά, εκεί που ζούσαν οι Σλάβοι. Εκεί έφτιαξαν ένα μεγάλο και δυνατό κράτος.

Στο τέλος, οι Άβαροι και οι Σλάβοι μπήκαν στα εδάφη του Βυζαντίου. Πήγαν σε πολλές πόλεις και τις κατέστρεψαν. Οι Βυζαντινοί προσπάθησαν να τους σταματήσουν με στρατό και χρήματα, αλλά δεν τα κατάφεραν πάντα.

γ. Οι Βούλγαροι

Οι Βούλγαροι ήρθαν από την Ασία. Στην αρχή έμειναν κοντά στη Μαύρη Θάλασσα. Μετά πήγαν πιο νότια, κοντά στον Δούναβη. Από εκεί, μπήκαν στα εδάφη του Βυζαντίου και τα κατέστρεψαν. Τελικά, έμειναν σε μια περιοχή κοντά στον Δούναβη και τη Μαύρη Θάλασσα.

Οι Βυζαντινοί δεν μπόρεσαν να τους διώξουν. Έτσι, έκαναν μια συμφωνία μαζί τους. Οι Βούλγαροι θα έμεναν εκεί, αλλά θα εμπόδιζαν άλλους λαούς να μπουν στο Βυζάντιο.

δ. Οι Άραβες και ο Μωάμεθ

Οι Άραβες ζούσαν σε μια μεγάλη έρημο. Πολλοί ήταν νομάδες, που σημαίνει ότι μετακινούνταν συνέχεια ψάχνοντας για νερό και καλύτερη ζωή. Άλλοι ήταν έμποροι που ταξίδευαν με καμήλες σε άλλες χώρες.

Οι Άραβες έμποροι γνώρισαν άλλους λαούς και τις θρησκείες τους. Ένας έξυπνος έμπορος, ο Μωάμεθ, πήρε ιδέες από αυτές τις θρησκείες και έφτιαξε μια καινούρια, τον ισλαμισμό. Έγραψε τις ιδέες του σε ένα βιβλίο που λέγεται Κοράνιο.

Η νέα αυτή θρησκεία ένωσε όλους τους Άραβες και τους βοήθησε να γίνουν ένα έθνος.

Σάρωσε και μελέτησε τον χάρτη που έφτιαξα για σένα, ώστε να καταλάβεις καλύτερα το μάθημα.

Σάρωσε για να δεις πού βρίσκονται τα ποτάμια που αναφέρονται στο μάθημα.

Κατανόηση του Κειμένου:

- Διάβασε το κείμενο άλλη μια φορά και προσπάθησε να βρεις 3 σημαντικές πληροφορίες για κάθε λαό (Σλάβους, Αβάρους, Βούλγαρους, Άραβες)
- Φτιάξε ένα μικρό σχεδιάγραμμα με τα ονόματα των λαών και γράψε δίπλα πού έμεναν
- Συζήτησε με έναν φίλο σου τι σου έκανε πιο πολύ εντύπωση για κάθε λαό

Χρήση του Χάρτη:

- Κοίτα προσεκτικά τον χάρτη και βρες πού βρίσκεται ο Δούναβης ποταμός
- Προσπάθησε να δείξεις στον χάρτη πού περίπου έμεναν οι Σλάβοι και οι Βούλγαροι
- Βρες στον χάρτη τη Μαύρη Θάλασσα και τον Καύκασο

18. Πέρσες και Άβαροι εναντίον του Βυζαντίου

Πριν από πολλά χρόνια, ένας νέος αυτοκράτορας ανέλαβε το Βυζάντιο. Το όνομά του ήταν Ηράκλειος. Βρήκε τη χώρα σε δύσκολη κατάσταση. Δύο εχθροί, οι Πέρσες και οι Άβαροι, απειλούσαν το Βυζάντιο.

Ο Ηράκλειος δεν είχε αρκετά χρήματα για να φτιάξει καλό στρατό. Ζήτησε βοήθεια από την εκκλησία. Ο Πατριάρχης Σέργιος του έδωσε χρυσά αντικείμενα για να φτιάξει νομίσματα.

Με αυτά τα χρήματα, ο Ηράκλειος έφτιαξε δυνατό στρατό. Επισκεύασε τα τείχη της Πόλης και μάζεψε τρόφιμα. Έδωσε χωράφια στους στρατιώτες για να τα προστατεύουν.

Μετά, ο Ηράκλειος πήγε να πολεμήσει τους Πέρσες. Όμως, ενώ ήταν μακριά, οι Πέρσες και οι Άβαροι επιτέθηκαν στην Κωνσταντινούπολη. Ο Πατριάρχης Σέργιος και άλλοι άρχοντες προστάτεψαν την Πόλη.

Οι κάτοικοι της Πόλης πολέμησαν γενναία. Νίκησαν τους εχθρούς στη στεριά και στη θάλασσα. Οι Πέρσες έφυγαν γρήγορα. Οι άνθρωποι πίστεψαν ότι η Παναγία τους βοήθησε και την ευχαρίστησαν.

Ο Ηράκλειος έμαθε τα νέα και χάρηκε πολύ. Ο στρατός του νίκησε τους Πέρσες σε πολλές μάχες. Πήρε πίσω τις περιοχές που είχαν χάσει. Οι Πέρσες υποσχέθηκαν να μην επιτεθούν ξανά. Ο Ηράκλειος γύρισε στην Κωνσταντινούπολη σαν ήρωας.

2. Χάρτης εκστρατείας του Ηράκλειου και των κινήσεων των εχθρών.

Με πράσινο χρώμα εμφανίζονται οι κινήσεις των Αβάρων, με κόκκινο των Περσών και με μαύρο του Ηρακλείου.

Κατανόηση Περιεχομένου:

- Διάβασε ξανά την ιστορία και υπογράμμισε τα σημαντικά ονόματα και γεγονότα
- Φτιάξε μια λίστα με τα βασικά γεγονότα με τη σειρά που συνέβησαν
- Ζωγράφισε εικόνες για τους βασικούς χαρακτήρες (Ηράκλειος, Πατριάρχης Σέργιος) και γράψε δίπλα τι έκανε ο καθένας

Δημιουργία Ερωτήσεων:

- Σκέψου 3-4 απλές ερωτήσεις για την ιστορία (π.χ. Ποιος ήταν ο αυτοκράτορας;)
- Προσπάθησε να φτιάξεις 1-2 ερωτήσεις που χρειάζονται σκέψη (π.χ. Γιατί ο Ηράκλειος ζήτησε βοήθεια από την εκκλησία;)
- Γράψε τις ερωτήσεις σου και δοκίμασε να τις απαντήσεις

19. Οι Βυζαντινοί και οι Άραβες

Πριν από πολλά χρόνια, οι Βυζαντινοί και οι Πέρσες πολεμούσαν για πολύ καιρό. Αυτό τους κούρασε πολύ. Τότε, ήρθαν οι Άραβες από την έρημο. Πήραν πολλά μέρη από τους Πέρσες και τους Βυζαντινούς. Έκαναν πρωτεύουσά τους τη Δαμασκό. Οι Άραβες έγιναν επικίνδυνοι για το Βυζάντιο.

Οι Άραβες πήραν πολλά νησιά με τα καράβια τους. Ένα από αυτά ήταν η Ρόδος. Ήθελαν πολύ να πάρουν την Κωνσταντινούπολη. Προσπάθησαν δύο φορές να την κατακτήσουν με πολλά καράβια και στρατιώτες.

Ο αυτοκράτορας Λέων Γ' και οι Βυζαντινοί πολέμησαν γενναία. Είχαν ένα μυστικό όπλο που λεγόταν "υγρό πυρ". Με αυτό έκαψαν πολλά καράβια των Αράβων. Έτσι, οι Άραβες έφυγαν πίσω στα μέρη τους.

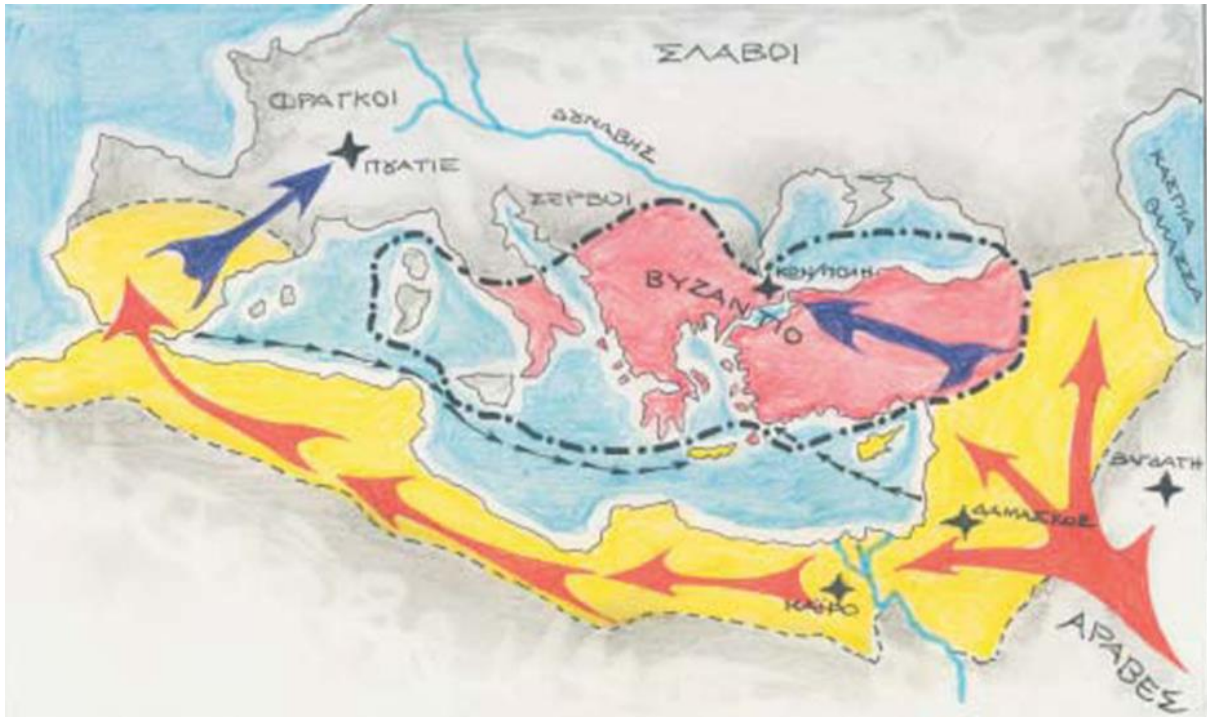
Οι Άραβες όμως δεν σταμάτησαν. Πήγαν σε άλλα μέρη. Πήραν την Αίγυπτο και την Ισπανία. Μετά, πήγαν στη Γαλλία. Εκεί όμως, οι Φράγκοι με αρχηγό τον Κάρολο Μαρτέλο τους νίκησαν. Οι Άραβες γύρισαν πίσω στην Ισπανία.

Μετά από αυτές τις ήττες, οι Άραβες δεν μπόρεσαν να πάνε στην Ευρώπη.

2. Με το «υγρό πυρ» νίκησαν τους Άραβες οι Βυζαντινοί.

1. Χάρτης που απεικονίζει τις κινήσεις των Αράβων και τις περιοχές που αυτοί κατέλαβαν στην Ασία, την Αφρική και την Ευρώπη.

Σάρωσε και μελέτησε τον χάρτη του μαθήματος.

Κατανόηση Κειμένου:

- Διάβασε ξανά το κείμενο και υπογράμμισε τις σημαντικές πληροφορίες
- Προσπάθησε να βρεις τα κύρια γεγονότα της ιστορίας
- Σκέψου ποιοι είναι οι βασικοί χαρακτήρες και τι έκαναν

Χρήση Χάρτη:

- Κοίτα προσεκτικά τον χάρτη και βρες τα μέρη που αναφέρονται στο κείμενο

- Προσπάθησε να δείξεις στον χάρτη τη διαδρομή που ακολούθησαν οι Άραβες
- Σκέψου πώς ο χάρτης σε βοηθάει να καταλάβεις καλύτερα την ιστορία

Σύνδεση Πληροφοριών:

- Σκέψου πώς συνδέονται οι Βυζαντινοί, οι Πέρσες και οι Άραβες
- Προσπάθησε να εξηγήσεις γιατί οι Άραβες ήθελαν να πάρουν την Κωνσταντινούπολη
- Σκέψου τι έκανε τους Άραβες να σταματήσουν να πηγαίνουν στην Ευρώπη

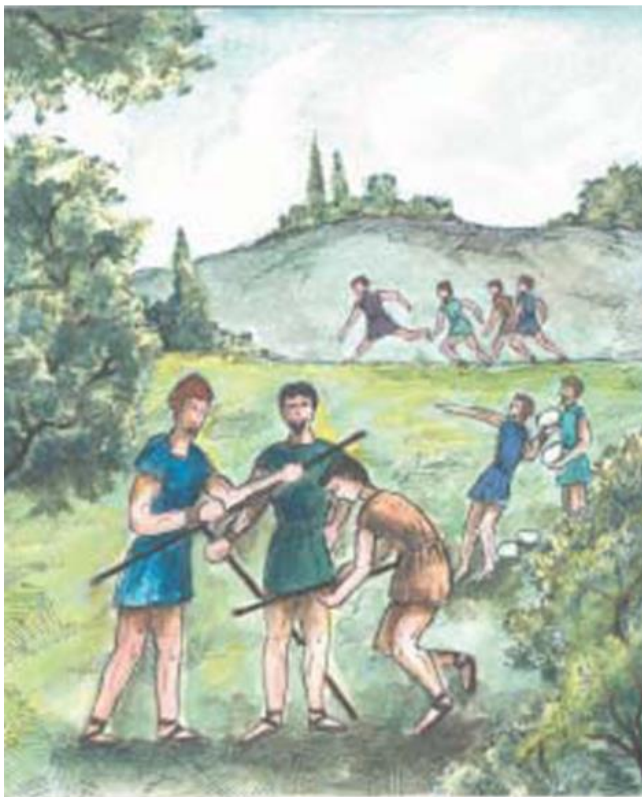

20. Η φύλαξη των ανατολικών συνόρων και οι Ακρίτες

Το Βυζαντινό κράτος είχε πολύ μεγάλα σύνορα. Έπρεπε να τα προσέχει συνέχεια. Πιο δύσκολο ήταν να προστατεύει τα ανατολικά σύνορα. Αυτά ήταν πολύ μακριά και έφταναν ως τη θάλασσα. Πέρα από τα σύνορα ζούσαν άνθρωποι που συχνά έμπαιναν στο Βυζάντιο και έκλεβαν.

Για να λύσουν αυτό το πρόβλημα, οι Βυζαντινοί έβαλαν φύλακες στα σύνορα. Τους ονόμαζαν Ακρίτες. Έδιναν στους Ακρίτες χωράφια για να καλλιεργούν, άλογα και όπλα για να πολεμούν. Δεν τους ζητούσαν να πληρώνουν φόρους.

Οι Ακρίτες έγιναν πολύ γνωστοί όταν οι Άραβες απειλούσαν το Βυζάντιο. Πολλά παλικάρια φύλαγαν τα περάσματα των συνόρων. Εμπόδιζαν τους εχθρούς να μπουν και να κλέψουν. Όταν δεν πολεμούσαν, γυμνάζονταν. Βοηθούσαν επίσης να χτιστούν κάστρα για προστασία.

1. Οι Ακρίτες γυμνάζονταν για να είναι πάντα ετοιμοπόλεμοι.

Ο λαός αγαπούσε πολύ τους Ακρίτες. Τους θαύμαζε γιατί ήταν γενναίοι. Έφτιαξε τραγούδια για αυτούς, που τα λέμε ακριτικά τραγούδια. Αυτά τα

τραγούδια μιλούν για τη ζωή και τους αγώνες των Ακριτών. Τα τραγουδούσαν από παλιά μέχρι σήμερα και έγιναν η αρχή των δημοτικών μας τραγουδιών.

Ο πιο διάσημος Ακρίτας ήταν ο Βασίλειος Διγενής. Ήταν πολύ γενναίος και δυνατός. Έγραψαν μια μεγάλη ιστορία για αυτόν που λέγεται "Βασίλειος Διγενής Ακρίτας". Ακόμα και σήμερα, σε πολλά μέρη της Ελλάδας, μιλούν και τραγουδούν για τον Διγενή. Τον λένε "της γης τον ανδρειωμένο". Είναι σαν τον Ηρακλή και τον Μεγαλέξανδρο, αλλά και σαν τους ήρωες του 1821.

Κατανόηση Κειμένου:

Κατανόηση βασικών εννοιών

Μπορείς να εξηγήσεις με δικά σου λόγια γιατί οι Βυζαντινοί χρειάζονταν τους Ακρίτες; Τι ακριβώς έκαναν οι Ακρίτες για να προστατεύσουν τα σύνορα;

Σύνδεση με τη λαϊκή παράδοση

Γιατί νομίζεις ότι ο λαός έφτιαξε τραγούδια για τους Ακρίτες; Πώς αυτά τα τραγούδια βοήθησαν να θυμόμαστε τους Ακρίτες μέχρι σήμερα;

Σύγκριση ηρώων

Μπορείς να σκεφτείς ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στον Διγενή και τους άλλους ήρωες που αναφέρονται; Τι κοινό είχαν όλοι αυτοί οι ήρωες;

Λεξιλόγιο:

- Βρες 5 σημαντικές λέξεις από το κείμενο
- Γράψε τι σημαίνει κάθε λέξη με απλά λόγια
- Κάνε μια πρόταση με κάθε λέξη

Ζωγραφική:

- Ζωγράφισε έναν Ακρίτα όπως τον φαντάζεσαι
- Βάλε στη ζωγραφιά σου στοιχεία από το κείμενο (π.χ. άλογο, όπλα)
- Γράψε μια λεζάντα για τη ζωγραφιά σου

21. Το Βυζάντιο εκχριστιανίζει τους Σλάβους

Παλιά, οι Βυζαντινοί και οι Σλάβοι δεν ήταν φίλοι. Οι Σλάβοι έκαναν επιθέσεις στις περιοχές των Βυζαντινών.

Μετά, τα πράγματα άλλαξαν. Πολλοί Σλάβοι ήρθαν να ζήσουν κοντά στους Βυζαντινούς. Έμαθαν για τον Χριστό και έγιναν χριστιανοί. Οι Βυζαντινοί τους έδωσαν χωράφια και δουλειές.

Κάποιοι Σλάβοι έμειναν μακριά και έφτιαξαν δικές τους χώρες. Αυτές οι χώρες έμοιαζαν λίγο με το Βυζάντιο και συχνά ήταν φίλοι.

Ένας αρχηγός των Σλάβων, ο Ρατισλάβος, ζήτησε βοήθεια από τους Βυζαντινούς. Ήθελε κάποιον να διδάξει στον λαό του για τον Χριστό. Ο αυτοκράτορας έστειλε δύο αδέρφια, τον Κύριλλο και τον Μεθόδιο. Αυτοί ήξεραν τη γλώσσα των Σλάβων.

Ο Κύριλλος και ο Μεθόδιος πήγαν στη χώρα των Σλάβων. Εκεί δούλεψαν πολύ. Έμαθαν στους ανθρώπους για τον Χριστό. Επίσης, έφτιαξαν ένα αλφάβητο για τη γλώσσα των Σλάβων. Έτσι, οι Σλάβοι μπορούσαν να διαβάζουν για τον Χριστό στη γλώσσα τους.

Το έργο τους ήταν πολύ σημαντικό:

- Βοήθησαν τους Σλάβους να γίνουν χριστιανοί.
- Έκαναν τους Σλάβους και τους Βυζαντινούς φίλους.
- Αυτή η φιλία κρατάει μέχρι σήμερα.

Ερωτήσεις:

- Προσπάθησε να φτιάξεις 3-4 απλές ερωτήσεις για το κείμενο
- Οι ερωτήσεις μπορούν να αρχίζουν με λέξεις όπως "Ποιος", "Τι", "Πού", "Πότε"
- Γράψε τις απαντήσεις δίπλα στις ερωτήσεις σου

Συγκεκριμένες ερωτήσεις:

- Μπορείς να σκεφτείς γιατί οι Σλάβοι έκαναν επιθέσεις στους Βυζαντινούς; Τι μπορεί να ήθελαν;

- Γιατί νομίζεις ότι ο Ρατισλάβος ζήτησε βοήθεια από τους Βυζαντινούς;
- Μπορείς να σκεφτείς άλλους λόγους που το έργο του Κυρίλλου και του Μεθοδίου ήταν σημαντικό; Πώς άλλαξε τη ζωή των Σλάβων;

22. Φιλικές σχέσεις και συγκρούσεις με τους Βούλγαρους και τους Ρώσους

A. Οι Βούλγαροι

Πριν από πολλά χρόνια, οι Βούλγαροι ζούσαν κοντά στους Βυζαντινούς. Στην αρχή ήταν φίλοι, αλλά μετά άρχισαν να μαλώνουν. Οι Βούλγαροι ήθελαν περισσότερη γη και έκαναν επιθέσεις στο Βυζάντιο.

Υπήρχαν όμως και καλές στιγμές. Ο βασιλιάς των Βουλγάρων, ο Βόγορης, έγινε χριστιανός και πολλοί Βούλγαροι τον ακολούθησαν. Έμαθαν να γράφουν με νέα γράμματα και ήρθαν πιο κοντά στους Βυζαντινούς.

1. Το βάπτισμα του Βόγορη – Μιχαήλ
Μικρογραφία από βουλγαρικό χειρόγραφο
(Βιβλιοθήκη Βατικανού)

Αργότερα, ξεκίνησαν ξανά οι πόλεμοι. Οι Βούλγαροι έκαναν πολλές ζημιές στις ελληνικές περιοχές. Αλλά στο τέλος, οι Βυζαντινοί νίκησαν και η Βουλγαρία έγινε μέρος του Βυζαντίου.

B. Οι Ρώσοι

Οι Ρώσοι ήρθαν από μακριά και έζησαν κοντά στο Βυζάντιο. Στην αρχή ήταν φίλοι, αλλά μετά έκαναν επίθεση στην Κωνσταντινούπολη. Οι Βυζαντινοί τους σταμάτησαν και μετά έγιναν ξανά φίλοι.

Κάποια στιγμή, οι Ρώσοι βοήθησαν τους Βυζαντινούς να πολεμήσουν τους Βουλγάρους. Μετά, οι Ρώσοι έγιναν χριστιανοί, όπως οι Βυζαντινοί. Αυτό τους

έκανε καλούς φίλους για πολλά χρόνια. Οι Ρώσοι έμαθαν πολλά από τους Βυζαντινούς και έγιναν πιο έξυπνοι και δυνατοί.

Σάρωσε για να μάθεις τη Γεωγραφία του μαθήματος.

Κατανόηση Κειμένου:

- Φτιάξε 3-4 απλές ερωτήσεις για το κείμενο, όπως:
 - Ποιοι ήταν οι γείτονες των Βυζαντινών;
 - Τι έκανε ο βασιλιάς Βόγορς;
 - Πώς βοήθησαν οι Ρώσοι τους Βυζαντινούς;
- Γράψε τις απαντήσεις δίπλα στις ερωτήσεις σου.
- Αυτό θα σε βοηθήσει να θυμάσαι καλύτερα τις πληροφορίες!

Σημαντικά Πρόσωπα

Καλό θα ήταν να εξηγήσεις λίγο περισσότερο γιατί ήταν σημαντικό που ο Βόγορς έγινε χριστιανός. Πώς νομίζεις ότι αυτό επηρέασε τις σχέσεις μεταξύ Βουλγάρων και Βυζαντινών;

Οργάνωση Πληροφοριών:

- Φτιάξε έναν απλό πίνακα με δύο στήλες: "Βούλγαροι" και "Ρώσοι".
- Γράψε 2-3 σημαντικά πράγματα για κάθε ομάδα στη σωστή στήλη.
- Αυτό θα σε βοηθήσει να βλέπεις εύκολα τις ομοιότητες και τις διαφορές!

